

Hans Kongelige Majestæts naadigste Beretning til Norges Riges Storting om Rigets Tilstand og Bestyrelse i den Tid, som er forløben, siden Nationens Repræsentanter sidst vare samlede.

Vi Oscar, af Guds Naade Konge til Norge og Sverige, de Gothers og Venders,

Gjøre vitterligt:

Overensstemmende med Rigets Grundlov skulde Hans Majestæt herved meddele det nu samlede Storting Beretning om Rigets Tilstand og Bestyrelse i den Tid, som er forløben, siden Nationens Repræsentanter sidst vare samlede:

Tilgangen til Universitetet af Studerende var i forrige Aar 248 mod 242 i 1881.

Der vil iaar blive forelagt Stortinget et Forslag til Lov om Examen Artium's Henlæggelse til Gymnasierne.

I Henhold til en ny Plan for den Kongelige Tegne-skoles Omdannelse vil der blive foreslaaet et høiere Bidrag til samme.

Fra 1ste Juli dette Aar vil Loven om Skoler for abnorme Børn blive sat i Kraft, forsaavidt de Døvsomme angaar. Denne Bestemmelse er saaledes lagt til Grund ved Beregningen af de Bidrag, der foreslaaes opført til Skoler for abnorme Børn.

Forhandlingerne om Oprettelsen af en teknisk Høiskole er endnu ikke fuldstændig tilendebragte; Forslag om Bevilgning til en saadan Skoles Grundlæggelse vil dog antagelig i den nærmeste Fremtid blive Stortinget forelagt og i Forbindelse dermed Plan for samme saavel som for den tekniske Undervisnings Ordning i det Hele.

Paa Grundlag af et af en Kommission udarbejdet Udkast vil der blive forelagt Stortinget Forslag til ny Disfenterlov.

Restaurationsarbejderne paa Trondhjems Domkirke have været fortsatte efter Planen, idet der i det forløbne Aar fremdeles har været arbejdet paa Restaurationen af Kirkens Østskib.

Ombygningen af Oslo gamle Bispegaard er paabegyndt i Høst.

Dplysningsvæsenets Kapitalfond, der ved Udgangen af Aaret 1880—81 eiede Kr. 16 653 510 er i Aaret 1881—82 steget til Kr. 16 879 769, deri indbefattet omtrent Kr. 1 691 490 tilhørende forskjellige geistlige Embeder og Betjening.

Det geistlige Byggefonds Kapital er i Aaret 1881—82 steget fra Kr. 359 221 til Kr. 365 445.

Det geistlige Entepensionsfonds Kapital, som den 30te Juni 1881 var Kr. 3 985 459, udgjorde den 30te Juni 1882 Kr. 4 002 317.

Det Nordlandske Kirke- og Skolefonds Kapitalformue udgjorde ved Udgangen af Regnskabsaaret 1881—82 Kr. 1 238 053.

Den senest udarbejdede Fattigstatistik, nemlig Aargangen 1879, viser, at den siden 1876 iagttagne Stigning i Antallet af understøttede Fattige er vedblevet, idet der i hint Aar understøttedes 65 400 Personer mod 60 800 i det foregaaende, ligesom der til Fattigforsørgelsen i 1879 medgik det samme usædvanlig høje Beløb som i 1878, eller omtrent Kr. 6 300 000.

I det sidst forløbne Aar er der meddelt naadigt Stadfæstelse paa 33 nye offentlige Stiftelser eller Legater med en samlet Kapitalformue af omtrent Kr. 1 041 800.

Der er befalet nedsat en Kommission for at tage en Revision af Søfartslovgivningen under Overveielse samt i Tilfælde udarbejde Lovforslag saavidt muligt overensstemmende med de Forslag, som samtidig maatte blive udarbejdede af dertil udnævnte svenske og danske Kommitterede, med hvilke derfor den norske Kommissions Medlemmer ere bemyndigede til at sammentræde til fælles Overlægninger. Ligeledes er der nedsat en Kommission til at tage under Overveielse Hensigtsmæssigheden af at istandbringe nye Lovbestemmelser angaaende Retsforholdet mellem Naboieendomme og herom i Tilfælde at afgive Forslag.

Udgifterne ved Lovovertrædelsers Paatale m. V. der i 1880 udgjorde ca. Kr. 763 000, have i 1881 andraget til omtrent Kr. 737 000.

Det samlede Fangebelæg i Rigets Straffeanstalter er i 1882 steget noget; det udgjorde ved Aarets Begyndelse 1 043, hvoraf 804 Mænd og 239 Kvinder, og ved Aarets Slutning 1 095, hvoraf 839 Mænd og 256 Kvinder.

Sundhedstilstanden i Riget har været noget mindre tilfredsstillende end i det foregaaende Aar, og Dødelighedsforholdet ikke fuldt saa gunstigt som sædvanligt. Anlægget af det nye Rigs-hospital nærmer sig sin Fuldendelse, saaledes at Indflytningen i samme kan ske til Sommeren.

Høsten har i Almindelighed været betydeligt over et Middelsaar. Vintersæden gav mindre godt, men Vaarsæden i det Hele over et Middelsaars Udbytte. Poteteshøsten mislykkes undtagen i de 3 nordligste Amter. I det Hele tør Aaret sættes til et godt Middelsaar. I September Maaned holdtes et almindeligt Landbrugsmøde med Udstillinger i Stavanger.

Torskfiskerierne have, dels paa Grund af det mislykkede Finmarksfiske, dels paa Grund af Fiskens ganske usædvanlige Magerhed, givet et mindre Udbytte end i Gjennemsnit for de sidste 5 Aar. Sildefiskerierne have for en stor Del slaaet mere eller mindre fejl, og deres samlede Udbytte naar ikke paa langt nær op til et almindeligt Middelsaar. Fiskepriserne vare gennemgaaende høje.

Industrien antages i de fleste Brancher at have arbejdet under nogenlunde normale Forhold, og Virksomheden er sandsynligvis udvidet.

Bergværksdriften synes fremdeles at være i Fremgang.

Handelsomsætningen har i det Hele taget omtrentlig været af samme Omfang som i det foregaaende Aar. Dens Resultat antages for Trælasthandelens Bedkommende at svare til et Middelsaars; for Fiskehandelen har det derimod stillet sig gunstigere.

Skibsfartens Udbytte har i det hele været bedre end i de Aar nærmest foregaaende Aar. Seilskibsrederiet er neppe gaaet tilbage, og Dampskibsflaaden er betydelig forøget.

Tilgangen paa Laanekapital har været tilstrækkelig og Diskontoen som Følge deraf normal.

Udvandringen har derimod været større end nogeninde; dog antages den nu at være i Nedgang.

Det metriske Systems fuldstændige Indførelse fandt Sted 1ste Juli 1882.

Arbejdsdriften ved de af Stortinget bevilgede Veiarbejder er i det Væsentlige foregaaet i Overensstemmelse med den for samme lagte Plan. Nærmere Forklaring i saa Henseende vil blive Stortinget meddelt i Forbindelse med Forslaget om Bevilgning til Veivæsenet for Terminen 1883—1884.

Paa de under Udførelse værende Jernbaneanlæg have Arbejderne i det forløbne Aar været

fortsatte overensstemmende med den vedtagne Plan. Den sammenhængende Jernbaneforbindelse mellem Trondhjem og Sundsvall er siden 22de Juli 1882 tilveiebragt ved Fuldførelsen af den sidste Strækning af vedkommende svenske Jernbaneanlæg. Den ca. 80 Km. lange Jernbanelinie gennem Smaalenenes indre Bygder er fra 24de November 1882 overgaaet til regulær Drift, ligesom fra samme Dag ogsaa den tilbagestaaende Del af Grevstabsbanen, nemlig Strækningen mellem Laurvig og Skien (46 Km.) er opladt for Trafiken.

Bed Udgangen af 1882 udgjorde den samlede Længde af de i Drift værende Jernbaner ca. 1 457 Km., og kun den ca. 108 Km. lange Bøssebane er endnu under Bygning.

Den mellem de forenede Riger og Spanien under 28de Februar 1871 afsluttede Handels- og Søfartstraktat blev som bekendt i sin Tid fra spansk Side op sagt til den 18de Oktober 1882. Underhandlinger om Istandbringelse af ny saadan Traktat ere aabnede, men endnu ikke afsluttede; imidlertid er den ældre Traktat fremdeles forbleven gjældende.

Forsikringssummerne for de i den almindelige Brandforsikringsindretning forsikrede Bygninger udgjorde den 1ste Juli 1882 for Kjøbstad-Afdelingen Kr. 398 179 510 og for Land-Afdelingen Kr. 234 637 870, tilsammen Kr. 632 817 380.

Kjøbstad-Afdelingens opsparede Fond udgjorde ved Udgangen af 1882 omtrent Kr. 3 800 000, Land-Afdelingens til samme Tid omtrent Kr. 100 000.

Rigets Toldintrader, der for indeværende Budgettermin ere anslaaede til Kr. 18 000 000, have i Aaret 1882 udgjort Kr. 18 740 000.

Brændevinsafgiften, der for Budgetterminen 1881—82 var anslaaet til Kr. 3 550 000, har i Tilvirkningsterminen 1881—1882 udgjort Kr. 4 153 000, hvori fragaar omtrent Kr. 820 000 som Skattegodtgjørelse for til Udlandet udført Brændevin.

Maltafgiften, der for Budgetterminen 1881—1882 var anslaaet til Kr. 2 200 000, har i Tilvirkningsterminen 1881—1882 udgjort Kr. 2 223 000, hvori kommer til Fradrag omtrent Kr. 110 000 som Skattegodtgjørelse for til Udlandet udført M.

Den til Revision af Rigets Matrikulskyld oprettede Hovedskylddeleingskommission har under

9de September 1882 udfærdiget motiveret Udkast til Fordeling af Matrikulskylden paa Amtterne. Ved Kongelig Resolution af 5te Januar 1883 er i Henhold til Lov om Matrikulens Revision af 6te Juni 1863 § 34 Fristen for Fremføttelse af Bemærkninger ved Udkastet fastsat til Udgangen af August Maaned 1883.

Kongsbergs Sølvværk har i Budgetaaret 1881—82 givet en Produktion af 5 900 kg. fint Sølv og et Overskud af Kr. 318 000, foruden Renter af dets Driftsfond, medens Overskuddet i Budgettet var anslaaet til Kr. 110 000.

Ved Myntindretningen paa Kongsberg paa begyndtes i September Maaned 1882 en Udmyntning for Statskassen af Kr. 200 000 i 10-Drer, der vil blive tilendebragt Vaaren 1883.

Statskassens udestaaende Fordringer, som ved Udgangen af 1881 udgjorde omtrent Kr. 33 001 900, beløb sig ved Udgangen af Aaret 1882 til omtrent Kr. 34 526 600.

Statskassens synkende Fond, der efter Beretningen til sidst forsamlede Storting udgjorde Kr. 2 423 215, eiede ved Udgangen af Aaret 1882 Stasobligationer til Beløb Kr. 2 426 150.

Den ifølge Storthingsbeslutninger og Kongelige Resolutioner af 1869, 1873 og 1876 oprettede særskilte Afdeling af Statskassens synkende Fond, der efter ovennævnte Beretning ved Udgangen af Aaret 1881 eiede Kr. 192 725, var i Løbet af Aaret 1882 voret til et Beløb af Kr. 223 100.

Statskassens kontante Beholdning, som ved Udgangen af Aaret 1881 udgjorde omtrent Kr. 4 003 000, udgjorde ved Udgangen af 1882 Kr. 4 045 000, hvoraf dog over Halvdelen hidrørte fra de til Anlæg af nye Jernbaner tilveiebragte Midler.

Rigets Statsgjæld, der ved Udgangen af Aaret 1881 udgjorde Kr. 105 058 119, udgjorde ved Udgangen af 1882 Kr. 108 332 000.

I 1882 er Resten af den Statskassen forbeholdte Del af Statslaanet af 1880 bleven afhændet for Statskassens Regning; den amortizable Statsgjæld er derved forøget med £ 210 500 eller Kr. 3 822 680 i 4 %'s rentebærende Statsobligationer. Til Dækkelse af Statskassens yderligere Tilskud til Hypothekbankens Grundfond ifølge Storthingsbeslutning af 31te Januar og Kongelig Resolution af 9de Marts 1882 er i

1882 udfærdiget Statsobligation til Hypothekbanken til Beløb Kr. 570 000.

Statskassens Beholdning af Præferenceaktier i den norske Hovedjernbane, der ved Udgangen af 1881 udgjorde £ 142 560, er i 1882 forøget med £ 580 og udgjør altsaa nu £ 143,140, der have kostet i Indkjøb omtrent Kr. 2 821 300. Til Dækkelse af Aktiernes Indkjøbssum var ved Afgivelsen af forrige Beretning udfærdiget og afhændet $4\frac{1}{2}\%$'s Statsobligationer til samlet Paalydende Kr. 3 000 000, som er udbragt til omtrent Kr. 2 809 300. Senere ere ingen nye Obligationer udfærdigede.

Hypothekbanken, om hvis Virksomhed Stortinget vil erholde særskilt Meddelelse, har i 1882 udstedt Obligationer til Paalydende Kr. 8 112 000 og udlaant omtrent Kr. 7 627 000.

I forrige Aar fremmedes Armeens Vaabenøvelser paa den Maade, at der, foruden de sædvanlige Rekrut- og Remonteskoler, ikkun afholdtes 5 Dages Bataljonsamlinger og 5 Dages Felttjenestøvelser, hvori deltog den i Almindelighed til de aarlige Øvelser fremmødende Mandstabsstyrke undtagen Infanteriets Rekrutter, der istedet gennemgik 10 Dages Kompagniovelser.

Krigsskolen dimitterede 16 Kadetter som faste, ingen som ulønnede Sekondløjtnanter; i Skolen optoges 29 Elever.

6 Elever bestode Afgangsexamen ved Højskolen.

Indkommandering af nationale Menige fandt saagodtsom ikke Sted.

Den til Omarbejdelse af Tjenerelementerne nedsatte norsk-svenske Kommission var i Aarets sidste Maaneder samlet i Kristiania.

Kongsberg Vaabenfabrik leverede 2 100 Remingtongeværer og 1 976 Biber til Jarmaniske Magasinegeværer.

Ved Skars Krudtværk forarbejdedes 16 750 kg. Geværfrugt og 18 440 kg. kubisk Krudt.

Virksomheden ved Armeens Arsenaler og Værksteder saavel som Ingeniørarbejderne ved Fæstningerne og Exercerpladsene dreves paa sædvanlig Maade.

Den geografiske Opmaaling fortsattes i Nordre Trondhjems Amt; Ombejaring og Ommaaling

fandt Sted i Bratsbergs, Smaaleneses, Hedemarkens, Kristians samt Søndre og Nordre Trondhjems Amter.

Hydrografiske Undersøgelser foretoges ved Indløbet til Trondhjemsfjorden samt udenfor Fosen.

Oploining af Havbunden fandt Sted udenfor Torghatten, Begens, Bindalsfjord og Dønnesø; samtidig toges endel Misvisningsobservationer.

11 nye Kartter udkom.

Ved Marinens Hovedværft er fuldført Torpedobaad No. 1 og paabegyndt Torpedobaad No. 2 af 1ste Klasse. Til Øvelse for Officerer og Mandstaber er, foruden Øvelser med Exercerskibet Desideria, foretaget Togter med Korvetterne Nornen og Alfen, Dampkanonbaaden Ellida samt med 2 Afdelinger Kystforsvarsmateriel, den ene med en Monitor og den anden med Dampkanonbaaden Ellida som Chefsfartøi. Torpedøvelser have været afholdte ved Drøbakfund.

Nye Fyre ere anlagte paa Saltholmen ved Lillefand, ved Batlestrømmen ved Bergen og paa Gladsø ved Grøtø.

Nye Mærker og Fortøjningsindretninger ere anbragte paa forskellige Steder.

Flere Arbejder til Forbedring af Havne og Seiløb paa Kysten ere foretagne eller under Udførelse.

I Postgangen har der paa Grund af Postbudgettets bedre Stilling kunnet foretages flere Udvidelser end i de nærmest foregaaende Aar.

Det Forsøg, som gjordes i 1881 med at udstrække Postbefordringen med Dampskib langs Kysten mellem Kristiania og Bergen samt mellem Kristianssand og Fredrikshavn til henimod Aarets Slutning, har ogsaa været fortsat i det forløbne Aar, idet den da underholdtes til noget over Midten af December Maaned. Postbefordring er igangsat paa Jernbanestrækningen Laurvig—Skien samt paa Smaalensbanens indre Linie.

Postvæsenets Indtægter, der i Budgetterminen 1881—82 vare ikke ubetydelig større end i næstforegaaende Termin, viser fremdeles Tendents til Stigning, omend i noget mindre Grad. Det tør dog antages, at disse Indtægter ogsaa for indeværende Budgettermin ville andrage til et større Beløb end paaregnet.

Til Underholdelse af Skydsanstalter har der været ydet Bidrag af Statskassen af omtrent samme Størrelse som i 1881.

Diligencefart har været fortsat i Sommermaanederne i Gudbrandsdals- og Valdersruterne.

Telegrafvæsenets Indtægter have fremdeles

været i Fremgang, jaaledes at Statstelegrafens Drift for Budgetaaret 1881—82 har givet Overflud.

Revisionsdepartementet har fremdeles seet sig iftand til at holde Revisionsvæsenet paa et i det Hele taget tilfredsstillende Standpunkt.

Sans Kongelige Majestæt forbliver Norges Riges Storting med al Kongelig Raade og Yndest velbevaagen.

Under Vor Haand og Rigets Segl.

Givet paa Christiania Slot den 7de Februar 1883.

Os car.

(L. S.)

C. A. Selmer.

Lehmann.
